

Informatienota

Datum vergadering : 24 september 2019
 Registratienummer : 20843/C08
 Portefeuillehouder : Govert van Bezooijen
 Bijlage(n) : 1
 Onderwerp : Meicirculaire 2019

Onderwerp

Meicirculaire 2019

Kennisnemen van

De uitkomsten van de Meicirculaire 2019.

Inleiding

Op 31 mei 2019 is de meicirculaire verschenen. Daarin worden de gemeenten geïnformeerd over de ramingen van de algemene uitkering in het huidige en toekomstige jaren. De uitkomst hiervan heeft een grote impact op onze meerjarenbegroting.

Kernboodschap

In onderstaande tabel hebben we de uitkomsten samengevat. Daarbij maken we een onderscheid tussen de bedragen die direct invloed hebben op de hoogte van de algemene uitkering (bruto toename) en de onderdelen die we gebruiken voor hogere en lagere kosten binnen onze begroting.

Bedragen x € 1.000	2019	2020	2021	2022	2023
Accres c.a. (incl. nominale ontwikkeling 2020)	-138	-573	-823	-1.103	-1.065
Nominale compensatie 2020	0	-22	-15	-24	-22
Nominale compensatie 2019 sociaal domein	239	248	256	259	267
Hoeveelheidsverschillen	280	190	256	367	562
Plafond BTW-compensatiefonds	-120	-120	-120	-120	-120
Bonus beschut werken 2018	31				
Extra middelen jeugdzorg	876	653	647	pm	pm
Overige taakmutaties	128	153	93	111	100
Diverse uitnamen	-57	-109	-109	-110	-111
Subtotaal (=bruto mutatie algemene uitkering)	1.238	420	184	-619	-388
Loon/prijscompensaties	261	272	264	260	253
Ophoging stelpost areaalontwikkeling	-10	-20	-30	-40	-50
Doordecentralisatie Voortgezet Onderwijs	23	26	37	43	52
Oormerken extra middelen jeugdzorg	-876	-653	-647	pm	pm
Oormerken taakmutaties	-138	-164	-103	-121	-111
Totaal netto effect Meicirculaire 2019	498	-118	-295	-477	-243

Accres c.a.

De belangrijkste boodschap van deze meicirculaire is dat het accres (= groei van het fonds) fors naar beneden wordt bijgesteld. Voor 2019 komt dit vooral doordat het Rijk in 2018 veel minder heeft uitgegeven dan ze hadden geraamd. Via de trap-trap af systematiek leidt dit tot een verlaging van het accres in het jaar daarna. Dit (incidentele) nadeel wordt in West Betuwe opgevangen doordat met dit nadeel bij de bestemming van de rekeningresultaten van de 3 oude gemeenten rekening is gehouden. Vanaf 2020 is de oorzaak vooral dat het Rijk in z'n eigen begroting uitgaat van een lagere loon- en prijsontwikkeling dan ze eerder deden. De Rijksuitgaven stijgen daardoor dus minder, waardoor ook het gemeentefonds minder stijgt. De ervaring leert dat het accres nog wel een paar keer wordt bijgesteld. Op dit moment moeten we het echter met deze raming doen en zullen we deze als uitgangspunt nemen voor de begroting. Gezien de onderuitputting van de rijksuitgaven in 2018 moeten we er echter niet op rekenen dat het accres de komende jaren alsnog veel omhoog zal gaan. De septembercirculaire is het eerstvolgende bijstelmoment en dat zullen we ook verwerken in de begroting 2020.

Loon/prijscompensatie 2020

Bij elke meicirculaire wordt de loon/prijscompensatie ten laste van het accres beschikbaar gesteld voor het komende jaar. Deze compensatie wordt toegevoegd aan de stelpost Loon- en prijsstijgingen. Hier-mee kunnen we de hogere kosten dekken die we ook in onze begroting opnemen. In de eerste bestuurs-rapportage 2019 hielden we voor 2021 rekening met een compensatie van gemiddeld € 1.250.000. Doordat de nominale ontwikkeling iets lager uitvalt (gemiddeld € 1.230.000), valt er nu dus ongeveer € 20.000 vrij.

Loon- en prijscompensatie sociaal domein 2019

Vanaf 2019 ontvangen we nog één keer een afzonderlijke loon- en prijscompensatie voor kostenstijgingen in 2019 van het sociaal domein voor de onderdelen die voorheen via een integratie-uitkering werden gefinancierd. Deze verhoging werkt structureel door. Bij de Meicirculaire 2018 is voor Wmo en Jeugd (voorlopig) al rekening gehouden met een compensatie van € 350.000 en deze is apart gehouden in de stelpost Loon- en prijsstijgingen. Voor Wmo en Jeugd (inclusief Voogdij/18+) bedraagt de compensatie nu € 586.000 (2019) oplopend tot € 614.000 (2023) en komt er dus structureel € 264.000 bij. Bij de Eerste Bestuursrapportage 2019 zijn de budgetten voor Wmo en Jeugd geactualiseerd op basis van (gewijzigde) aantallen met prijspeil 2019. Hierdoor kan de compensatie vrijvallen, € 500.000 ten gunste van de algemene middelen en € 114.000 ten gunste van de taakstelling van € 1.033.000 voor het sociaal domein. De compensatie 2019 voor het onderdeel Participatie (met name Wsw) ad € 3.000 wordt wel, zoals gebruikelijk, geormerkt voor de hogere lasten.

Hoeveelheidsverschillen/actualisatie maatstafgegevens

De algemene uitkering is gebaseerd op een groot aantal maatstaven. Sinds de integratie van het grootste deel van het sociaal domein in 2019 is dat aantal maatstaven nog fors uitgebreid. Bij veel van die maatstaven zijn we voor onze informatie afhankelijk van het ministerie van BZK en het CBS. Ook zijn deze maatstaven op dit moment vaak niet actueel. Er kan daarom in de septembercirculaire nog een forse bijstelling volgen. We hebben op basis van de laatste informatie een prognose gemaakt van

het verloop van de maatstaven in de komende jaren. Voor West Betuwe gaan we vooralsnog uit van een voordeel ten opzichte van de Septembercirculaire 2018 oplopend van ongeveer € 280.000 voor 2019 tot € 562.000 vanaf 2023 .

Plafond BTW-compensatiefonds

Gemeenten kunnen betaalde BTW declareren bij het BTW-compensatiefonds. Er is een plafond ingesteld; als alle gemeenten samen minder declareren dan dat plafond, dan wordt het restant via het gemeentefonds terugbetaald aan de gemeenten. Tot 2018 was er een forse ruimte onder het plafond, wat leidde tot extra uitkeringen. In 2018 is deze ruimte veel kleiner geworden, waardoor er in 2019 een afrekening plaatsvindt van € 67 miljoen negatief (€ 163.000 voor West Betuwe). In onze begroting zijn we nog uitgegaan van een ruimte onder het plafond. Daarvoor hebben we een raming opgenomen van € 120.000 inkomst uit het gemeentefonds. Gelet op de actuele ontwikkelingen wordt deze ruimte afgeraamd.

Bonus beschut werk

Voor gemeenten is er een financiële stimulans ("bonus") om het aantal gerealiseerde beschut werkplekken te vergroten. Deze meicirculaire bevat de bedragen die gemeenten in 2019 ontvangen voor de creatie en de continuering van beschut werkplekken in 2018. Deze bonus komt ten gunste van de algemene middelen.

Extra middelen jeugdzorg

Zoals in de media al uitgebreid aan de orde is gekomen kampen vrijwel alle gemeenten met forse tekorten in de Jeugdzorg. Daarvoor stelt het kabinet nu respectievelijk € 400, 300 en nog eens 300 miljoen beschikbaar in de jaren 2019, 2020 en 2021. In de brief aan de Tweede Kamer geven de minister en de staatssecretaris van VWS aan dat de middelen vooral zijn bedoeld ter ondersteuning van de gemeenten om de transitie te maken en hen te faciliteren om de regierol te pakken. We gaan nu uit van 3 éénmalige bedragen (respectievelijk 1x € 875.000 en 2x € 650.000). Of en in welke mate er een structureel element voor met name de toegenomen groei komt moeten we nog afwachten. BZK gaat overigens wel in overleg met de provinciaal toezichthouders of en hoe gemeenten rekening mogen houden met een structurele verhoging van de middelen voor de jeugdzorg. In de Eerste bestuursrapportage 2019 hebben we voorstellen gedaan om de tekorten op dit terrein en de Wmo terug te brengen en zijn er ook extra financiële middelen voor deze taken beschikbaar gesteld. Deze extra bijdrage wordt voorlopig geoormerkt. Deels kan deze bijdrage aangewend worden voor de uitvoering van het plan van aanpak en de rest zou kunnen vrijvallen ten gunste van de algemene reserve. Uit de algemene reserve wordt in de Eerste Bestuursrapportage 2019 immers het tekort 2019 t/m 2021 van het sociaal domein gedeeltelijke gedekt.

Overige taakmutaties

In elke circulaire worden bedragen opgenomen die direct verband houden met een specifieke taak.

In deze circulaire zien we de volgende aanpassingen:

Bedragen x € 1.000	2019	2020	2021	2022	2023
Herindeling	-67	-33	-33	-33	
Waterschapsverkiezingen	36				
Combinatiefuncties/buurt sportcoaches	-10	-10	-10	-10	-10
Voorschoolse voorziening peuters	-32	-64	-96	-96	-96
Participatie (m.n. WSW)	73	36	62	76	27
Armoedebestrijding kinderen	0	1	1	1	1
Schulden en armoede	-14				
Maatschappelijke begeleiding	78				
Verhoging taalniveau statushouders	59	59			
Invoering Wet verplichte ggz (Wvvggz)		53	53	54	54
Verhoging leeftijdsgrenzen gezinshuizen	5	13	16	20	23
Voogdij/18+ (ontwikkeling parameters T-2)		100	100	100	100
Totaal	128	153	93	111	100

Herindeling

De door het rijk berekende herindelingsvergoeding valt iets lager uit dan verwacht door de neerwaartse bijstelling van de uitkeringsfactor voor het uitkeringsjaar 2018. De (incidentele) budgetten voor de herindeling worden overeenkomstig verlaagd.

Waterschapsverkiezingen

De gemeenten ontvangen voor de waterschapsverkiezingen van 2019 een vergoeding van € 12 miljoen. Daarnaast hebben VNG en UvW bij de waterschapsverkiezingen van 2019 een onderzoek laten uitvoeren naar de kosten die met de verkiezingen gemoeid zijn. Aan de hand van de uitkomsten van dat onderzoek zal de structurele vergoeding worden bepaald (voor waterschapsverkiezingen na 2019). Deze bijdrage wordt geormerkt voor de gemaakte kosten van de waterschapsverkiezingen.

Combinatiefuncties/buurt sportcoaches

Voor de Brede Regeling Combinatiefuncties zijn op 29 juni 2018 de nieuwe bestuurlijke afspraken ondertekend door de Ministeries van VWS, OCW en SZW en de VNG. Deze nieuwe afspraken treden in werking vanaf 1 januari 2019 en lopen tot en met 31 december 2022. Het nieuwe jaarlijks beschikbare rijksbudget is structureel € 73,3 miljoen voor gemeenten. Vervolgens krijgen gemeenten de mogelijkheid om zich op basis van deze verdeling in te schrijven voor een deelname-percentage. Voor 2019 tot en met 2022 hebben 372 gemeenten een aanvraag ingediend voor de Brede Regeling Combinatiefuncties. Gemeenten hebben voor 2019 3.774 fte aangevraagd. Het Rijk draagt hiertoe 40% van de kosten bij en de gemeenten dragen zorg voor de organisatie van 60% cofinanciering. Het aangevraagde aantal fte buurt sportcoaches, combinatiefunctionarissen en cultuurcoaches is hoger dan het beschikbare budget. Dit betekent dat het deelnamepercentage van 140% niet gehonoreerd kan

worden. Dit geldt voor alle gemeenten die het percentage van 140% (willen) hanteren. Op basis van het overschreden budget is berekend dat dit deelnamepercentage wordt bijgesteld naar 134%. Hiermee komt het totaal aantal jaarlijks te realiseren fte op 3.665. Hierdoor krijgt West Betuwe vanaf 2019 structureel € 10.357 minder. Vooralsnog wordt het uitgavenbudget niet aangepast. Het onderzoek en plan van aanpak omtrent de combinatiefunctionarissen moet uitwijzen of het budget in nulscenario taakstellend voldoende kan zijn.

Voorschoolse voorziening peuters

De VNG en het Ministerie van SZW zijn overeengekomen om de decentralisatie-uitkering Voorschoolse voorziening peuters niet verder op te laten lopen dan € 30 miljoen (vergoeding 2018) in plaats van de oorspronkelijke toename tot € 60 miljoen vanaf 2021. Een bedrag van € 30 miljoen is ruim voldoende om het aantal peuters dat geen recht heeft op kinderopvangtoeslag een voorschoolse voorziening aan te bieden. Deze verlaging wordt gecompenseerd door een verlaging van de gemeentelijke uitgaven voor peuterspeelzaalwerk.

Participatie

Op het beschikbare budget 2019 voor de decentralisatie-uitkering Bonus beschut werken is een bedrag overgebleven van € 12,7 miljoen. Het kabinet heeft, mede naar aanleiding van een toezegging van de Staatssecretaris van SZW aan de Tweede Kamer op 26 oktober 2016, besloten dat de resterende middelen voor de gehele looptijd van de bonusregeling beschikbaar blijven voor gemeenten. Voor 2019 betekent dit dat het bedrag van € 12,7 miljoen wordt toegevoegd aan de integratie-uitkering Participatie. Daarnaast stijgt de uitkering als gevolg van een actualisatie bij de verdeling voor de Wsw. De hogere decentralisatie-uitkering wordt geormerkt voor hogere lasten van Werkzaam voor de Wsw.

Armoedebestrijding kinderen

In de decembercirculaire 2016 zijn gemeenten geïnformeerd over de € 85 miljoen die vanaf 2017 structureel beschikbaar is voor de bestrijding van de gevolgen van armoede onder kinderen. Jaarlijks vindt in de meicirculaire actualisatie plaats van de verdeling voor het jaar t+1 en verder. De middelen worden verdeeld op basis van door het CBS ontwikkelde gegevens over kinderen met een kans op armoede. De hogere bijdrage wordt geormerkt voor de hogere kosten.

Schulden en armoede (decentralisatie-uitkering)

Ter versterking van het gemeentelijke armoede- en schuldenbeleid heeft het kabinet voor drie jaar middelen ter beschikking gesteld voor het voorkomen van schulden en de bestrijding van armoede, in het bijzonder onder kinderen. Gemeenten geven met de incidentele middelen uit het Regeerakkoord voor drie jaar een impuls aan de verbetering van de toegang tot en de effectiviteit van de gemeentelijke schuldhulpverlening en versterking van de lokale regie van het armoedebeleid. Van dit geld is € 8 miljoen naar voren gehaald en in december 2018 uitbetaald in plaats van in de loop van 2019. Door deze schuif komt in 2019 geld beschikbaar voor de uitvoering van de motie Segers e.a. Deze motie vraagt € 4 miljoen te besteden aan bestrijding van armoede onder kinderen door de samenwerkende fondsen Stichting Leergeld, Jeugdfonds Sport & Cultuur, Nationaal Fonds Kinderhulp en Stichting Jarige Job en € 4 miljoen vrij te maken voor vrijwilligers op het terrein van schulden. Met

deze organisaties worden afspraken gemaakt om het extra geld in samenwerking met gemeenten te besteden. De uitname voor 2019 wordt gecompenseerd door een verlaging van het budget voor minimabeleid.

Maatschappelijke begeleiding

Conform artikel 18 van de Wet inburgering voorziet het college in de maatschappelijke begeleiding van inburgeringsplichtige asielmigranten en hun gezinsleden. Gemeenten ontvangen hiervoor in 2019 in totaal € 32,6 miljoen. De hogere bijdrage wordt goormerkt voor de te maken kosten.

Verhoging taalniveau statushouders

In aanloop naar het nieuwe inburgeringsstelsel hebben Rijk en gemeenten bestuurlijke afspraken gemaakt over de versterking van het taalniveau van statushouders die nog onder de huidige Wet inburgering inburgeren. Het kabinet stelt € 40 miljoen beschikbaar aan gemeenten voor de periode 2019/2020, waarvan € 20 miljoen in 2019 en € 20 miljoen in 2020. De hogere bijdrage wordt geormerkt voor de te maken kosten.

Invoering Wet verplichte ggz (Wvvgz)

Met ingang van 1 januari 2020 treedt de Wet verplichte ggz in werking. Voor de gemeentelijke taken en bijbehorende kosten die volgen uit de Wet verplichte ggz is in het bestuurlijk overleg van 6 mei jl. tussen het Ministerie van VWS en de VNG afgesproken om vanaf 2020 structureel € 20 miljoen toe te voegen aan het gemeentefonds. De hogere bijdrage wordt geormerkt voor de te maken kosten.

Verhoging leeftijdsgrenzen gezinshuizen

Vooruitlopend op afspraken om vanaf 1 juli 2018 pleegzorg standaard te verlengen worden extra financiële middelen aan het jeugdhulpbudget toegevoegd. Dit loopt op tot structureel € 11,4 miljoen in 2023. De hogere bijdrage wordt geormerkt voor de te maken kosten.

Voogdij/18+

Naast een loon- en prijscompensatie stijgt de uitkering Voogdij/18+ vanaf 2020 structureel met ongeveer € 100.000 als gevolg van de ontwikkeling van de parameters. Gemeenten krijgen de kosten gecompenseerd die in jaar T-2 zijn gemaakt. Dus in 2020 compensatie op basis van het aantal verzorgingsdagen in 2018. Die aantallen worden bij gebrek aan nieuwe cijfers doorgetrokken naar de jaren daarna. Deze gelden worden geormerkt ten behoeve van de ombuigingstaakstelling van € 250.000 uit de Perspectiefnota 2019.

Diverse uitnamen

In deze circulaire vinden de volgende uitnamen plaats:

Bedragen x € 1.000	2019	2020	2021	2022	2023
Beheerovereenkomst DSO-LV	0	-58	-59	-60	-61
DiGiD en MijnOverheid	-10	-10	-10	-10	-10
GDI-voorzieningen	-6	-6	-6	-6	-6
Landelijke vreemdelingenvoorzieningen	-21	-15	-13	-13	-13
Raadsvergoeding kleine gemeenten	-22	-22	-22	-22	-22
Totaal	-57	-109	-109	-110	-111

Beheerovereenkomst DSO-LV

Op 18 december 2018 hebben de VNG, het IPO, de UvW en de Minister van BZK de beheerovereenkomst DSO-LV ondertekend. De overeenkomst regelt onder ander de inhoud en de uitvoering van de beheertaak, de financiering en de samenwerkingsafspraken voor een optimale werking van het Digitaal stelsel Omgevingswet landelijke voorziening (DSO-LV). Op grond van de beheerovereenkomst DSO-LV gaan gemeenten vanaf 1 januari 202 jaarlijks € 18 miljoen bijdragen aan de kosten van het basisniveau DSO-LV en het informatiepunt Omgevingswet. In 2021 treedt de Omgevingswet in werking.

DiGiD en MijnOverheid

De VNG en het Ministerie van BZK hebben afgesproken dat de doorbelasting van DigiD en MijnOverheid via de algemene uitkering uit het gemeentefonds verloopt. Logius heeft de geprognosticeerde kosten berekend en kwam op een uitname van € 3,35 miljoen in 2019.

GDI-voorzieningen

In het Bestuurlijk overleg financiële verhoudingen van 23 mei 2018 is afgesproken dat de doorbelasting van de niet-transactiegerichte voorzieningen in de generieke digitale infrastructuur (GDI) via een uitname uit de algemene uitkering van het gemeentefonds verloopt. Logius heeft de hoogte van de rekeningen bepaald op een uitname van € 1,927 in 2019.

Landelijke vreemdelingenvoorzieningen

Rijk en gemeenten hebben samenwerkingsafspraken gemaakt voor de ontwikkeling van Landelijke Vreemdelingenvoorzieningen (LVV) waar vreemdelingen zonder recht op verblijf of rijksopvang begeleid worden naar een bestendige oplossing voor hun situatie, waarbij hen onderdak wordt geboden. Bij deze circulaire is € 12 miljoen per jaar verdeeld die het Rijk beschikbaar stelt voor de periode 2018-2021. Daarnaast wordt via de decentralisatie-uitkering in totaal € 16,5 miljoen herverdeeld voor de periode 2019-2019. Dekking voor deze verhoging wordt gevonden binnen het gemeentefonds door middel van een herverdeling.

Verhoging raadsledenvergoeding kleine gemeenten

Gemeenten tot 24.000 inwoners worden door middel van een decentralisatie-uitkering gecompenseerd voor de hogere raadsledenvergoeding. Vanaf 2019 en verder wordt de dekking voor deze verhoging gevonden binnen het gemeentefonds door middel van een herverdeling.

Stelpost areaalontwikkeling

Bij de berekening van de algemene uitkering wordt rekening gehouden met de trendmatige groei en krimp van de verschillende maatstaven (o.a. inwoners en woonruimten). Een groei van de maatstaven resulteert in beginsel tot een hogere algemene uitkering. Omdat er vaak ook hogere lasten tegenover staan, wordt gebruik gemaakt van een stelpost voor areaalontwikkeling. Deze bedraagt nu € 40.000 per jaar. Deze wordt verhoogd tot € 50.000 per jaar (ophoging in 2019 van € 40.000 naar € 50.000, voor 2020 van € 80.000 naar € 100.000 etc.).

Doordecentralisatie Ida Gerhardt academie

Met de Ida Gerhardt academie is afgesproken dat zij d.m.v. doordecentralisatie een vergoeding van de gemeente ontvangen voor een gedeelte van de huisvestingslasten. Dit is gebaseerd op wat we via het Gemeentefonds ontvangen. Met name door een lagere vergoeding via de maatstaf "Groei leerlingen VO" valt de doorbetaling aan de Ida Gerhardt academie lager uit.

Financiën

Uit het bovenstaande blijkt dat het (netto) effect van deze meicirculaire in zijn algemeenheid positief is voor onze meerjarenbegroting. Dit heeft ook gevolgen voor het geschetste (meerjaren)beeld in de Eerste Bestuursrapportage 2019 en Perspectiefnota 2019. Dat beeld komt er nu als volgt uit te zien:

Bedragen x € 1.000	2019	2020	2021	2022	2023
Stand Perspectiefnota 2019	164	1	302	-688	-40
Netto effect Meicirculaire 2019	498	-118	-295	-477	-243
Stand inclusief Meicirculaire 2019	662	-117	7	-1.165	-283

Risico's

Nominale ontwikkeling 2021 en verder

Bij de ramingen van de baten en lasten wordt in de gemeentelijke begroting uitgegaan van constante prijzen (vast prijspeil, in begroting 2020: 1-1-2020). Het Rijk gaat in de circulaire echter uit van lopende prijzen (cumulatieve kostenstijgingen 2020 t/m 2024). Voor de begroting 2020 moet de nominale ontwikkeling 2021 en verder dus uit de accresbedragen geëlimineerd worden, zodat we meerjarig een netto reëel accres overhouden. Deze ontwikkeling is - ten opzichte van voorgaande circulaire - aangepast bij de Meicirculaire 2019. De raming in het Centraal Economisch Plan van maart 2019 ligt aanzienlijk lager dan die is gebruikt in september 2018 bij de Miljoenennota 2019. Hierdoor valt het accresnadeel na 2020 lager uit. Voor 2023 verwachten we zoals eerder al aangegeven een lagere opbrengst van € 1.065.000 als gevolg van de tegenvallende accresen. Indien het Rijk de loon- en prijsontwikkelingen uit de septembercirculaire 2018 was blijven volgen, dan zou

het nadeel ongeveer € 1.392.000 zijn geweest. Er bestaat dus het risico dat vanaf 2021 het accres niet voldoende zal zijn voor het opvangen van de loon- en prijscompensatie. Dit risico wordt becijferd op € 82.000 in 2021 oplopend tot € 576.000 in 2025.

Accres 2019

Het accres 2019 is lager ten opzichte van de septembercirculaire 2018. Per saldo gaat het om een min van € 74 miljoen. PAUW gaat er vanuit dat we er nog niet zijn met de negatieve bijstelling van het accres 2019. Enerzijds worden zeer beperkt niet-bestede budgetten 2018 overgeboekt naar 2019 en tevens worden budgetten 2019 op voorhand niet verlaagd aan de hand van de onderuitputting 2018. Ofwel, de begroting blijft de begroting. Anderzijds zal ook in 2019 weer onderuitputting ontstaan, zij het minder dan in 2018. De eerste effecten zullen zichtbaar zijn in de komende septembercirculaire 2019.

Actualisatie maatstafgegevens

Afgelopen jaren werden de basiseenheden van maatstaven in het sociaal domein betrekkelijk stabiel gehouden. Na de overheveling van de integratie-uitkering naar de algemene uitkering is het normale regime van toepassing geworden. Ofwel de basisgegevens worden regelmatig geactualiseerd net als bij de andere maatstaven. De meeste maatstafgegevens voor de maatstaven sociaal domein kunnen door het CBS niet eerder worden geactualiseerd dan vlak voor de komende septembercirculaire 2019. De verwachting is dat de impact daarvan groot kan zijn. BZK kondigt aan dat ze desnoods de verdeelreserve (gedeeltelijk) gaan inzetten om de effecten te mitigeren.

Vervolg

Op basis van deze circulaire gaan we de komende maanden de begroting 2020 opstellen. Voor zover mogelijk zullen we ook de septembercirculaire daarin nog verwerken. Vervolgens zal duidelijk worden hoe ons financieel perspectief er dan uit ziet en zullen we u voorstellen doen hoe te komen tot een structureel sluitende meerjarenbegroting.

Bijlage

- Ledenbrief VNG 19/042 over resultaten gesprek met kabinet over tekorten sociaal domein.
- Meicirculaire 2019

Burgemeester en wethouders van de gemeente West Betuwe,
de secretaris, de burgemeester,

Bijlage 1: Ledenbrief VNG over resultaten gesprek met kabinet over tekorten sociaal domein

Brief aan de leden
T.a.v. het college en de raad

Datum
27 mei 2019
Ons kenmerk
COS/U201900434
Lbr. 19/042
Telefoon
070 3738393
Bijlage(n)
-

Onderwerp
Resultaat gesprekken VNG en kabinet over tekorten sociaal domein
(nav motie 'Stevige structurele afspraken sociaal domein II')

Samenvatting

In de ledenbrief van 8 mei jl. informeerden wij u over de inzet van de VNG naar aanleiding van de in de Buitengewone ALV aangenomen motie 'Stevige structurele afspraken sociaal domein II'. In de onderhavige ledenbrief informeren wij u over het resultaat van onze recente gesprekken met het kabinet over de tekorten in het sociaal domein. Op basis daarvan legt het VNG bestuur een voorstel aan de ALV voor met een duiding van de door het kabinet genomen besluiten en de afspraken die door de VNG met het kabinet zijn gemaakt.

Aan de leden

Datum
27 mei 2019
Ons kenmerk
COS/U201900434
Lbr. 19/042
Telefoon
070 3738393
Bijlage(n)
-

Onderwerp

Resultaat gesprekken VNG en kabinet over tekorten sociaal domein
(nav motie 'Stevige structurele afspraken sociaal domein II')

Geacht college en gemeenteraad,

Dankzij de inzet van vele vertegenwoordigers van gemeenten en de vereniging is het kabinet tot het inzicht gekomen dat onze inwoners niet de dupe mogen worden van de tekorten in de jeugdzorg. Gemeenten krijgen in 2019 €420 miljoen, in 2020 €300 miljoen en in 2021 €300 miljoen. Dit geeft gemeenten, zeker in het eerste jaar, wat lucht. Helaas is het kabinet niet bereid om tot bindende structurele afspraken te komen, maar wel tot gezamenlijk onderzoek en arbitrage.

Bij de kabinetsformatie heeft het VNG bestuur stevig ingezet op een het oplossen van de tekorten in het sociaal domein. Dat heeft in februari 2018 geleid tot een aantal procesafspraken waarvan de onderzoeken naar de volumegroei in de Jeugdzorg een uitkomst zijn. De sterk oplopende tekorten in het sociaal domein hebben in de Buitengewone ALV van november 2018 geleid tot de [motie 'Stevige structurele afspraken sociaal domein II'](#). Vervolgens wij ons sterk gemaakt voor afspraken met het kabinet die "structureel, voldoende en uitlegbaar zijn". Met het kabinet zijn afspraken gemaakt over de uit te voeren onderzoeken. De uitkomsten van deze onderzoeken spreken boekdelen. Met als belangrijkste uitkomst de bewezen volumegroei van jeugdhulp in de periode 2015-2017 van in totaal 12,1%.

De gesprekken over deze duidelijke uitkomsten van de gezamenlijke onderzoeken verliepen lange tijd moeizaam en leverden onvoldoende resultaat op. Een toereikende oplossing bleef uit. Dat was voor de VNG en de gemeenten aanleiding om het speelveld te verleggen en het overleg met de bewindslieden op te schalen. Vanwege onze ernstige zorgen over de forse tekorten in het sociaal domein hebben wij onze zorgen ook verwoord in een open brief gericht aan onze inwoners. Deze open brief verscheen op 8 mei jl. in het [Algemeen Dagblad](#) en een aantal regionale bladen. Vanuit vele gemeenten kwamen ondersteunende reacties en berichten in de media die de ernst van de tekorten in het sociaal domein onderschreven. Mede hierdoor kwam er een overleg met de

minister-president, de fondsbeheerders (minister van BZK en staatssecretaris van Financiën) en de minister van VWS. Tijdens dit overleg op 17 mei heeft de VNG delegatie (de voorzitter, vicevoorzitter, voorzitter van de commissie Zorg, Jeugd, Onderwijs en de voorzitter van de commissie Financiën) wederom de gemeentelijke inzet naar voren gebracht. Dit leverde nog geen resultaat op. De minister-president organiseerde daarna een tweede gesprek om nader tot elkaar te komen. Dit heeft geresulteerd in de [brief van het kabinet van 27 mei](#).

In deze brief geeft het kabinet aan dat het:

- In de Voorjaarsnota bedragen beschikbaar stelt voor jeugdzorg in de jaren 2019, 2020 en 2021, van respectievelijk € 420 miljoen, € 300 miljoen en € 300 miljoen
- Gemeenten niet structureel tegemoet komt, omdat nog onduidelijk is in hoeverre de volumeontwikkeling een structureel karakter heeft.

Deze incidentele bedragen geven gemeenten de eerste jaren lucht. Maar het uitblijven van een structurele oplossing is teleurstellend. Wel is het kabinet bereid tot een nader onafhankelijk onderzoek onder gezamenlijk opdrachtgeverschap naar de volume- en uitgavenontwikkeling in de periode 2015-2019, dat in het najaar van 2020 moet zijn afgerond. Het meenemen van de forse volumegroei vanaf 2015 is voor ons daarbij van cruciaal belang. In dit onderzoek zal onder meer worden gekeken naar verklarende factoren, verschillen tussen gemeenten, effect van getroffen maatregelen en mogelijke maatregelen op lokaal en nationaal niveau. Op basis van de uitkomsten van het onderzoek wordt vervolgens bepaald wat passende structurele budgetten zijn. Aan dit onderzoek is een vorm van arbitrage gekoppeld. Als kabinet en VNG niet tot bestuurlijke overeenstemming komen wordt een gezamenlijke commissie van wijzen gevraagd om een 'semi bindend' oordeel. Hierdoor ontstaat er voor gemeenten wel zicht op een structurele oplossing.

Het kabinet zal verder in overleg met de provinciale toezichthouders komen tot een richtlijn die ertoe leidt dat de toezichthouder de afspraak over het onderzoek accepteert als basis voor de dekking in de meerjarenbegrotingen van gemeenten. Daarnaast is afgesproken om afspraken te maken over maatregelen van zowel gemeenten als kabinet om het stelsel beter te laten functioneren en meer grip te krijgen op de volume- en uitgavenontwikkeling. In de brief van 27 mei neemt het kabinet hier al een voorschot op. De VNG zal de uitwerking hiervan kritisch bewaken.

Hoofdlijnenakkoord GGZ

In de kabinetsbrief staat verder dat er ook voor het Hoofdlijnenakkoord GGZ in de Voorjaarsnota middelen beschikbaar worden gesteld. Het gaat om € 50 miljoen in 2019, € 65 miljoen in 2020, € 80 miljoen in 2021 en vanaf 2022 structureel € 95 miljoen. De doelstelling voor ambulantisering wordt verlaagd van 20% naar 10% en passend gemaakt bij het overeengekomen gemeentelijke budget. Niet alleen wordt zo de druk op de wijken door instroom van kwetsbare mensen verminderd, ook worden gemeenten zo in staat gesteld de ondersteuning te bieden voor cliënten die met begeleiding gaan wonen. Door de ondertekening van het hoofdlijnenakkoord schuift de VNG aan tafel bij de reeds betrokken partijen om afspraken te maken over de randvoorwaarden en uitvoering van het hoofdlijnenakkoord. Over de wachtlijsten beschermd wonen zal tussen gemeenten en het Rijk het komend jaar nog verder onderhandeld worden.

Toetsing door VNG bestuur aan de motie 'Structurele afspraken sociaal domein II'

In de [ledenbrief van 8 mei jl.](#) informeerden wij u eerder over het proces en de inzet van de VNG naar aanleiding van de in de Buitengewone ALV aangenomen motie. Op 27 mei heeft het VNG bestuur de kabinetsbesluiten en de afspraken over onafhankelijk onderzoek getoetst aan de motie 'Stevige structurele afspraken sociaal domein II'. Het bestuur constateert dat het kabinet gemeenten tegemoet komt met incidentele middelen voor de jaren 2019, 2020 en 2021. Tegelijkertijd biedt het kabinet de gemeenten nu nog onvoldoende zekerheid over adequate structurele middelen voor wat betreft de tekorten in de jeugdzorg.

Gelet hierop, stelt het bestuur de leden voor om:

- De motie "Stevige structurele afspraken sociaal domein II" aan te houden totdat aan gemeenten zekerheid is geboden over adequate structurele middelen en in de komende periode nadrukkelijk te blijven inzetten op zo'n toereikende structurele oplossing
- Geen afspraken over nieuwe taken met het kabinet te maken zonder adequate financiering op basis van gezamenlijk onafhankelijk onderzoek
- Het Hoofdlijnenakkoord GGZ nu wel te ondertekenen, gelet op het evenwicht tussen de beschikbaar gestelde middelen en de verlaagde doelstelling voor ambulantisering
- Samen met het kabinet zorg te dragen voor onafhankelijk onderzoek naar de volume- en uitgavenontwikkeling in de jeugdzorg dat recht doet aan de taken die gemeenten verrichten en de middelen zeker stelt die gemeenten daarvoor nodig hebben (inclusief semi-bindende arbitrage)
- Met het kabinet afspraken te maken over maatregelen die zowel het kabinet als gemeenten kunnen nemen om het stelsel beter te laten functioneren en meer grip te krijgen op de volume- en uitgavenontwikkeling. De komende maanden zal dit verder uitgewerkt worden.

Met vriendelijke groet,
Vereniging van Nederlandse Gemeenten

J. Kriens
Algemeen directeur